

Asia: VN/8051/2019

Valtioneuvoston periaatepäätös suomalaisesta demokratiapolitiikasta 2020-luvulla (luonnos)

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne ja yleiset kommenttinne demokratiapolitiikan tilasta, suunnasta ja seurannasta

“Luottamus”, ja luottamus nimenomaan yhteiskuntaan, poliittiseen järjestelmään ja omiin vaikutusmahdollisuuksiin niissä, on käsite, joka hyvin usein katsotaan suomalaisen väestön ja yhteiskunnan erityiseksi vahvuudeksi. Toisaalta viime aikaisissa kyselytutkimuksissa on noussut esiin, että vaikka luottamus instituutioihin onkin yhä vahvaa, omiin mahdollisuuksiin vaikuttaa ei kovin vahvasti luoteta. Suomen Venäjänkielisten Keskusjärjestön näkökulmasta “luottamuksen” käsite on erityisen kiinnostava, koska nimenomaan luottamus instituutioihin on ollut jotain, jota venäläisiltä katsotaan puuttuvan. Tällä on selitetty niin venäjänkielisten näkymättömyyttä suomalaisessa politiikassa väestöryhmän suuresta koosta huolimatta, kuin oligarkisen vallan toistuvaa nousua Venäjällä. Entä kenellä demokratiassa on vastuu “huonoista”, “vääristä” tai “tuhoisista” päätöksistä? Niillä, jotka eivät käytä valtaa, vai niillä jotka käyttävät? Millainen vastuu vallasta seuraa ja pitäisikö valtaa käyttäviltä suorasanaisemmin odottaa laajempaa harkintaa kuin vain oman viiteryhmän etujen ajaminen?

Vallankäytön sfäärin laajentamisen ohella tulee puhua selkeästi myös vastuusta. Muun muassa maahanmuuton seurauksena meillä on tulevaisuudessa yhä laajeneva joukko ihmisiä, joilla joko ei ole realistisia edellytyksiä tarttua henkilökohtaisesti heille tarjolla oleviin vaikuttamisen instrumentteihin, tai heillä on siihen vain heikko motivaatio, koska eivät näe itseään ainakaan pitkäaikaisena osana suomalaista yhteiskuntaa. Toisaalta moninainen sosiologinen fragmentoituminen ja kuplautuminen johtavat siihen, että keskenään taistelevat intressiryhmät ovat yhä detaljoidumpiin kysymyksiin keskittyviä ja monin tavoin limittäisiä.

Miten koulutetut ja valistuneet “ammattivallankäyttäjät” (joihin lasketaan tässä puoluepolitiikkaa laajempi joukko) saadaan tekemään ratkaisuja, jotka aidommin ottavat huomioon yleisen edun, eli kansalaisten, planeetan ja tulevien sukupolvien hyvinvoinnin?

Ovatko kannustimet politiikassa ja laajemmin yhteiskunnassa oikeat ja voiko niihin vaikuttaa?

Demokratiassa vallan tulisi olla kaikkien oikeus ja mahdollisuus, mutta voiko vallankäyttö olla kaikkien velvollisuus, jos vain harvoille maksetaan siitä? Onko kaikilla ihmisillä riittävästi aikaa ottaa selvää asioista, jotka vaikuttavat heidän omaan etuunsa, puhumattakaan siitä, että he osaisivat vaikuttaa asioihin tavalla, jossa yleinen globaali hyvinvointi ja luonnon tasapaino sovituisi yhteen heidän oman elämänsä hyvinvoinnin kanssa? Tulisiko demokratiapolitiikassa kiinnittää enemmän huomiota niihin, jotka käyttävät valtaa kuin niihin, jotka eivät käytä?

Suomen Venäjänkielisten Keskusjärjestö (SVK) tarjoaa esimerkin toimintamallista, jossa perinteisiä järjestömaailman toiminta-, vaikuttamis- ja edunvalvonta rakenteita pyritään päivittämään ja soveltamaan tilanteessa, jossa huomattava joukko kohderyhmästä, jonka hyvinvointiin ja osallisuuteen pyritään vaikuttamaan, on varsin heikosti tietoinen niistä mahdollisuuksista joita heille olisi tarjolla. Ollaan varsin kaukana siitä 1800- ja 1900-lukujen aatteen palosta ja joukkovoimasta, talkoohengestä jne. johon kansalaisyhteiskunnan rakenteet ovat perustuneet. Me tunnemme kohderyhmämme, myös sen moninaisuuden, ja meillä on keinoja madaltaa kynnystä ottaa kantaa ja saada ihmisten näkemyksiä ja mielipiteitä esille. SVK:n kaltaiset toimijat voivat rakentaa siltoja päätöksentekotahojen ja erilaisten myös viestinnän näkökulmasta marginaalisten ryhmien välille. Samalla haluamme alleviivata sen lähtökohdan haastavuutta, että demokratian, tai vaikkapa yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon periaattein toimivan hyvinvointivaltion, rakentamisvastuun ajatellaan lankeavan kaikille meille yhtäläisesti.

Kehittyvän teknologian tuomat automaattikäännökset ja -tulkkaukset voivat teoriassa tuoda yhä laajempia ihmisryhmiä Suomessakin viranomaisten välittämän tiedon piiriin ja osaksi demokraattista keskustelua. Toisaalta näin odotettiin käyvän myös jo "tiedon valtatieta" lanseerattaessa neljännesvuosisata sitten. Fragmentoituneen tiedon, disinformaation sekä klikkausmäärille ja polarisoineille rakentuvan keskustelukulttuurin aikana erityisesti elin- ja mediaympäristössään kielivähemmistöinä olevien ihmisten on yhä vaikeampaa ja aikaa vievempää ottaa selvää, mikä on sellaista tietoa, joka on heidän omalta kannaltaan seuraamisen arvoista ja jonka pohjalle päätöksiä hyvästä elämästä kannattaa tehdä. Demokratian prosessiin osallistumisen tasaisemman jakamisen ohella tulisi yhdenvertaisempaan ja kestävämpään yhteiskuntaan pyrkiä vallankäytön vastuullisuutta lisäämällä. Tähän vastuuseen sisältyy myös vähemmistöjä kokoavien toimijoiden johdonmukainen mukaan saaminen vaikuttamisen foorumeille.

Linjaus 1: Vaalijärjestelmä on toimiva, turvallinen ja luotettava. Jokaisella on yhdenvertaiset mahdollisuudet ja riittävät valmiudet käyttää osallistumisoikeuksiaan

Toimenpide-ehdotusten teemat edustuksellisen demokratian toimivuuden parantamiseksi

- ***Vaalijärjestelmän uudistaminen***
- ***Vaalien turvallisuuden vahvistaminen***
- ***Äänestysmahdollisuuksien joustavoittaminen ja sähköisen äänioikeusrekisterin laajamittainen käyttöönotto***
- ***Äänestysaktiivisuuden ja monipuolisen ehdokasasettelun edistäminen***

Luonnoksen luvussa 1.3. Suomalaisen demokratian tila on käsitelty teemaa luottamus eri väestöryhmissä.

Ehdotukset keskittyvät erityisesti "tietoon" ja "mahdollisuuksiin". Oleellista sekä nuorten että maahanmuuttaneiden osalta olisi kuitenkin miettiä myös motiivaatiota. Vaikuttaako se argumentti heille uskottavalta, että äänestämisen tai vielä aktiivisempi osallistuminen "demokraattisiin prosesseihin" voi vaikuttaa omaan tai globaaliin tulevaisuuteen?

Usko jokaisen omiin vaikutusmahdollisuuksiinhan mainittiin suomalaisiksi erityisheikkoudeksi tässäkin dokumentissa. "Luottamus" vaikutusmahdollisuuksiin ja poliittiseen järjestelmään on perinteisesti ja monista historiallisista syistä ollut erittäin heikkoa Venäjällä. Tämä luottamuksen ja osallistumisen vaje on usein seurannut mukana myös rajan yli venäjänkielisten keskuuteen Suomessa. Täsmällistä tietoa äänestysaktiivisuudesta eri kieliryhmissä ei ole, mutta läpimenneitä ehdokkaita eri tasoissa vaaleissa ja ehdokaslistoja silmämääräisestäkin tarkasteltaessa voidaan kiistatta väittää, että venäjänkieliset jäävät huomattavan heikosti edustetuksi suomalaisessa politiikassa, vaikka ovatkin ylivoimaisesti suurin ei-kotoperäinen kielivähemmistö. Noin 100 000 hengen väestöryhmän koko jo sinällään antaa hyvän perusteen tutkia ja pyrkiä ymmärtämään sekä vähemmistön moninaisuutta että sitä yhdistäviä piirteitä. Voidaan myös ainakin hypoteesin tasolla ajatella, että tämän väestöryhmän ymmärtäminen auttaa ymmärtämään myös muuta väestöä, jossa mahdollisesti samat voimat toistaiseksi vaikuttavat vähemmän silmiinpistävinä.

Epädemokraattisen kehityksen ja poliittisen passiivisuuden vaikuttimien ymmärtämiseksi ei varmasti haittaisi, jos suomenvenäläisten asenteita, mielipiteitä ja aktiivisuuden muotoja tutkittaisiin ja pyritäisiin ymmärtämään aktiivisesti. Noin 100 000 hengen väestöryhmän koko jo sinällään antaa hyvän perusteen tälle, mutta voidaan ajatella, että tämän väestöryhmän ymmärtäminen auttaa ymmärtämään myös muuta väestöä, jossa samat voimat toistaiseksi vaikuttavat vähemmän silmiinpistävinä.

Linjaus 2: Suomessa on käytössä monipuoliset osallistumismahdollisuudet ja yhä useampi käyttää poliittisia- ja kansalaisoikeuksiaan

Toimenpide-ehdotusten teemat edustuksellisen demokratian toimivuuden parantamiseksi

- ***Yhdenvertaisen osallistumisen edistämien ja kytkeminen vahvemmin osaksi päätöksentekoa ja valmistelua.***
- ***Osallisuusjärjestelmien kehittäminen sekä arviointi kunnissa ja hyvinvointialueilla.***
- ***Aloite-instrumenttien tarkastelu sekä erilaisten osallistumis- ja vaikuttamismenetelmien laajamittainen hyödyntäminen. Digitaalisen osallistumisen ja verkkodemokratiapalvelujen kehittäminen.***
- ***Osallistumistoimien arviointi ja mittaaminen sekä yhdenvertaisen osallistumisen kehittäminen.***

Monet maahanmuuttajärjestöt toimivat ilman resursseja vapaaehtoisten voimilla, järjestöt ovat osallistumisen näkökulmasta erittäin tärkeä pala koko ketjussa ja kuntien on varmistettava, että maahanmuuttajajärjestöillä on tarpeeksi tietoa ja tukea, sekä yhdenvertaiset mahdollisuudet isojen järjestöjen rinnalla.

Pienet järjestöt kilpailevat samoista rahoista suomalaisten isojen järjestöjen kanssa, joilla on enemmän kokemusta ja osaamista vaikka rahoituksen hakemisessa. Mutta usein vain maahanmuuttajajärjestöt voivat tavoittaa muunkieliset kohderyhmät omalla viestinnällään. Tämä viestintä tavoittaa kielitaidottomia, suomeksi lukutadottomia sekä digitaidottomia ja muuten vaikeasti tavoitettavissa olevia kohderyhmiä.

Kuitenkin Helsingin kaupungin (samoin kuin kai muidenkin pk-seudun kaupunkien) intressit isojen, laajalla omarahoituksella operoivien järjestöjen tukemiseen sote-sektorilla näyttäisivät olevan selkeästi erisuuntaiset kuin valtioneuvoston demokratiapoliittiset intressit. Kaupungin nettisivuilla julkaistun tiedotteen mukaan avustuskäytäntöjä pyritään "yhdenmukaistamaan" paitsi hakemisen, valvonnan ja raportoinnin osalta, myös mm. neuvontaan liittyen. Lisäksi "kiinnitetään jatkossa korostetusti huomiota järjestöjen yleishyödyllisyyteen, toiminnan vaikuttavuuteen sekä järjestöjen omavaraisuuteen". Toki useimmat näistä muotoiluista voidaan tulkita myös neutraalisti, mutta yhteisvaikutelmana ei jää epäselväksi, että yhdenvertaisuutta tulkitaan tässä niin, että yksi ja sama tuote kaikille tarkoittaa yhtäläisiä mahdollisuuksia. Tällöin erilaisten toimijoiden erilaiset kohderyhmät jäävät kuitenkin näitä yhdenvertaisia mahdollisuuksia vaille. Äidinkielellään operoivat satavuotiaat järjestöt tuhansine keskiluokkaisine jäsenineen, kiinteistöineen ja sijoitusrahasto-osuuksineen ovat jokseenkin yhdenvertaisempia kuin marginaalisempien väestöryhmien viime vuosikymmeninä aloittaneet yhdistykset.

Kunnat ovat tähän saakka olleet pienten yhdistystoimijoiden keskeisiä rahoittajia. Paikallisdemokratian ja pienten intressiryhmien kannalta tällaiset järjestöt ovat keskeisiä ja on tärkeää, että ne ovat jatkossakin elinkelpoisia ja saavat oman ja kohderyhmänsä äänen kuulumaan yhteiskunnassa.

Linjaus 3: Demokratia-, ihmisoikeus- ja mediakasvatus sekä jatkuva oppiminen tukevat osallistumisoikeuksien toteutumista

Toimenpide-ehdotusten teemat demokratia-, ihmisoikeus- ja mediakasvatuksen tukemiseksi

- ***Nuorten koulutuspolkujen eriytymiseen puuttuminen varhaisessa vaiheessa. Osallistumista tukevan tietopohjan ja valmiuksien varmistaminen.***
- ***Ajantasaisten koulutus- ja oppimateriaalien saatavuuden parantaminen (demokratia- ja ihmisoikeuskysymyksistä). Valtakunnallisen demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen osaamiskeskuksen perustamisen selvittäminen sekä ajankohtaisten pilottihankkeiden tulosten valtakunnallinen jalkauttaminen.***
- ***Opettajien perus- ja täydennyskoulutuksen pitkäjänteinen kehittäminen demokratia- ja ihmisoikeusasioissa.***
- ***Kansalaistaitojen sekä avoimen keskustelun vahvistaminen disinformaation tunnistamiseksi ja torjumiseksi (ml. digitaalinen- ja mediakasvatus).***

- ***Yleisten kirjastojen ja museoiden verkoston roolin vahvistaminen yhteiskunnallisen osallistumisen ja medialukutaidon vahvistamisessa.***
- ***Demokratiaa, ihmisoikeuksia ja medialukutaitoa koskevan osaamisen vahvistaminen ja painoarvon lisääminen kotoutumiskoulutuksessa sekä monikielisessä yhteiskuntaorientaatiassa.***
- ***Riittävien resurssien turvaaminen kansalaisyhteiskunnan toimijoille demokratiaa, ihmisoikeuksia ja medialukutaitoa koskevan koulutuksen tarjoamiseen.***

Tuomme Suomen Venäjänkielisissä esiin meidän maahanmuuttajajärjestöjen kokemuksesta ilmiön, että lapset ja nuoret maahanmuuttajataustaisissa perheissä elävät samaan aikaan kahdessa eri maailmassa, joiden arvot ja tavat toimia voivat olla kahdessa eri ääripäässä. Tämä vaikuttaa vahvasti nuorten identiteettiin ja luottamukseen yhteiskuntaan. Perheissä, joissa äidinkieli on muu kuin suomi voi pääosa tiedosta, joille valinnat perustetaan, tulla enemmän toisesta maasta, jossa on hyvin erilaiset käsitykset maailman asioista, demokratiasta ja tasa-arvosta. Toivomme, että nämä tekijät otetaan huomioon suunnittelussa ja ohjelman toteuttamisessa.

Silloin, kun halutaan aktivoida maahanmuuttajanuoria, on tärkeä, että heidän vanhempansa saavat aiheesta tarpeeksi tietoa. Usein vanhemmat eivät osaa suomen kieltä tarpeeksi hyvin ja orientaatio suomalaisessa yhteiskunnassa puuttuu. Tästä johtuva passiivinen osallisuus tai kiinnostuksen puute osallistumaan on "perinnöllistä". Osallistumatta on myös monien ikääntyneiden maahanmuuttajien mukaan turvallisempaa elää. Nämä asenteet siirtyvät myös nuorille sukupolville, erityisesti kulttuureissa, joissa joissa entisen kotimaan demokraattiset perinteet ja kansalaisyhteiskunnan rooli on ollut heikko.

Tärkeässä roolissa viestinnän monikanavaisuudessa ovat eri kieliset järjestöt oikean yhteiskunnallisen tiedon omakielisinä levittäjinä. Järjestöt olisi suotavaa ottaa mukaan osallistumaan viestinnän suunnitteluun ja kulttuurisensitiiviseen kääntämiseen mahdollisimman aikaisessa vaiheessa viestinnän suunnittelua. Toisaalta myös lopulliseksi tarkoitetun viestin kulttuurisidonnainen oikoluku on tärkeää, jotta vältetään tahattomasti ohjaamasta keskustelua väärille urille.

Kotoutumiskoulutus luo keskeisen pohjan kotoutujan tulevaisuudelle. Sen päälle rakentuu koko kuva kielestä, kulttuurista, suomalaisista perinteistä sekä tavoista toimia täällä. On erittäin tärkeää varhaisessa vaiheessa tarjota selkeä ja laaja kuva demokratiasta ja työkaluista, joilla edistetään osallisuutta ja aktiivista kansalaisuutta.

Kokemuksemme mukaan muiden maiden järjestelmät ovat hyvin erilaiset. Vaikka maahanmuuttajat tulisivat naapurimaista Suomeen, eivät edes korkeasti koulutetut maahanmuuttajat usein ole tietoisia osallistumisen tavoista, demokratiasta ja mahdollisuuksista vaikuttaa asioihin.

Järjestömme pitää erityisesti ehdotettuja toimenpiteitä kotoutumiskoulutusta järjestävien tahojen osaamisen varmistamisesta ja sekä kansalaisjärjestöjen resurssien turvaamisesta keskeisinä siinä, että eri maahanmuuttaneiden sukupolvet kotoutuvat pohjoismaiseen demokratiakulttuuriin eivätkä päinvastoin ajaudu myös keskinäiseen konfliktiin sen vuoksi. Yhdenvertaisuusnäkökulman lisäksi kotoutumiskoulutuksessa on tärkeää muistaa myös tasa-arvo. Nopeasti työllistymään ohjatut miehet tulisi saada mukaan yhteiskuntaan muutenkin kuin veronmaksajina.

Linjaus 4: Avoin, läpinäkyvä ja vuorovaikutteinen hallinto vahvistaa luottamusta. Päätöksenteko on tietoperusteista

Toimenpide-ehdotusten teemat, joilla hallinnon avoimuutta ja läpinäkyvyyttä voidaan edistää

- *Julkisen hallinnon viestinnän kehittäminen yhteiskunnan toimintaan liittyvissä asioissa.*
- *Julkisuuslain uudistuksen loppuunsaattaminen. Avoimuusrekisterin saattaminen voimaan, seuranta sekä kehittämistarpeiden arviointi.*
- *Lainsäädäntöprosessin avoimuuden ja osallistavuuden parantaminen sekä virkamiesten osaamisen kehittäminen.*

Julkisen hallinnon viestinnän kehittämiseen liittyvät aloitteet ovat keskeisen tärkeitä. On kuitenkin oleellista, ettei viestinnässä määrä korvaa laatua, vaan että viestinnän suunnitteluun resursoidaan ja viestitään vain keskeisistä asioista ja ymmärrettävällä ja saavutettavalla tavalla. Viestinnän määrällä on tapana lisääntyä, joten sitä tärkeämpää on, että myös viestinnällisen vallan käytössä kiinnitetään huomiota tämän vallan ensisijaisten käyttäjien vastuuseen viestinnän ymmärrettävyydestä ja tehokkuudesta.

Linjaus 5: Yhteiskunnallinen keskustelukulttuuri on rakentava, moniarvoinen ja syrjimätön sekä mahdollistaa eri väestöryhmien osallistumisen

Toimenpide-ehdotusten teemat, joilla keskustelukulttuuria voidaan parantaa

- *(Puolueiden välisen) dialogin ja yhteistyön tunnistaminen keskeiseksi elementiksi rakentavassa yhteiskunnallisessa keskustelukulttuurissa.*
- *Hyvien väestösuhteiden edistäminen dialogin keinoin.*
- *Oikeiden osallistumisinstrumenttien valinta osallistumisen eriytymisen vähentämiseksi.*
- *Viranomaistoimien jatkaminen ja osaamisen kehittäminen vihapuheeseen ja häirintään puuttumiseksi.*
- *Vihapuheen ehkäisy sekä tietoisuuden lisääminen vihapuheen ja häirinnän kohtaamisesta sekä sananvapauden rajoista.*

Peritaatepäätöksessä todetaan:

-Dialogin edistämisen lisäksi viranomaisten tulee jatkaa toimia vihapuheeseen ja häirintään puuttumiseksi. Julkisten organisaatioiden ja kansallisten sosiaalisen median toimijoiden osaamista puuttua ja reagoida vihapuheeseen tulee vahvistaa.

SEKÄ:

- Kansalaisten tietoisuutta vihapuheen ja häirinnän eri muodoista ja sananvapauden rajoista on lisättävä. Vihapuheen kohteena olevat ryhmät tarvitsevat lisää tietoa ja kannustusta siihen, miten toimia vihapuhetta tai häirintää kohdatessa. Vihapuheen juurisyihin puuttumiseksi on lisättävä toimia, joilla vaikutetaan vihapuheen tuottajiin ja levittäjiin.

Tämä on mielestämme tärkeää pitää mielessä demokratiapolitiikan keskeisenä periaatteena. Ukrainan tilanne on lisännyt syrjintää ja vihaa Suomessa asuvia venäjänkielisiä kohtaan. Valitettavasti tätä koetaan nykyisin arjessa kaikilla tasoilla. Tällä hetkellä mielipiteen ilmaisu mistä tahansa asiasta venäläisyyteen esimerkiksi nimensä kautta viittaavan henkilön toimesta, johtaa helposti syyttämiseen Putinin trolliksi, vaikka käsillä oleva aihe ei lainkaan koskisi politiikkaa.

Suurin maahanmuuttajakieliryhmämme, Suomessa asuvat venäjänkieliset, ovat muutoinkin olleet hiljainen, vaatimaton ja sivuun vetäytyvä kieliryhmä. Heidän aktiivisuutensa ja näkyvyytensä on jo aiemmin ollut monessa tilanteessa muutenkin kaikista alhaisin. Lisääntynyt vihapuhe johtaa lopulta siihen, että kieliryhmän sisältä löytyy entistä vähemmän halukkuutta osallistua ja vaikuttaa, mistä seuraa yhä voimistuvaa marginalisoitumista, ongelmien kasaantumista ja rinnakkaisyhteiskunnassa elämistä.

Myös erikieliset ryhmät itse tarvitsevat enemmän tietoa häirinnästä ja vihapuheen eri muodoista ja on tärkeää että tietoa on saatavissa myös heidän äidinkielellään. Yhdenvertaisuusvaltuutetun mahdollisuus ilmoittaa syrjinnästä venäjän kielellä on tiettävästi selvästi lisännyt ilmoitusten määrää ja rohkaissut venäjänkielisiä ilmoittamaan kohtaamistaan tilanteista. Tämäkin osoittaa, että omakielinen toiminta ja viestintä on maahanmuuttaneiden parissa keskeistä.

Linjaus 6: Aktiivinen ja elinvoimainen kansalaisyhteiskunta on keskeinen osa toimivaa demokratiaa
Toimenpide-ehdotusten teemat, joilla voidaan tukea kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä ja osallistumista

- ***Autonomisen ja elinvoimaisen kansalaisyhteiskunnan merkityksen tunnistaminen sekä kumppanuuteen perustuvan sektorien välisen yhteistyön edistäminen.***
- ***Kansalaisyhteiskuntaan liittyvien muutosten ja niiden vaikutusten pitkäjänteinen arviointi ja seuranta.***
- ***Kansalaistoiminnan rahoitus- ja varainhankintatietoisuuden ja osaamisen tukeminen sekä varainhankintainnovaatioiden kehittäminen.***
- ***Nuorten vapaaehtoistoiminnan tukeminen koulujen ja oppilaitosten avulla.***
- ***Kansalaisyhteiskuntatutkimuksen edistäminen ja tutkimustiedon parempi hyödyntäminen. Virkahenkilöiden kansalaisyhteiskuntaosaamisen ja –tietämyksen vahvistaminen.***

- ***Kulttuurilaitosten roolin ja toiminnan vahvistaminen kotouttamisessa ja sosiaalisessa yhteenkuuluvuudessa sekä kulttuurin nostaminen kestävän kaupunkikehityksen keskiöön.***

Luonnoksessa esitetään mm. seuraavaa:

Tuetaan pienten yhdistysten ja vapaaehtoispuhjalta toimivien kansalaistoimijoiden tietämyksen sekä osaamisen kehittämistä eri rahoitus- ja varainhankintamahdollisuuksista sekä selvitetään uusia innovaatioita varainhankinnan kehittämisessä.

Tuetaan nuorten osallistumista vapaaehtoistoimintaan edistämällä vapaaehtoistoiminnasta saadun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista ja oppilaitoksissa. Tuetaan kouluja ja oppilaitoksia ottamaan käyttöön vapaaehtoistoimintaan osallistumisen kurssikokonaisuuksia sekä osaamisen kansalliset osaamismerkkit.

Suomen Venäjänkielisten Keskusjärjestön näkemyksen mukaan nykytilanteessa monet maahanmuuttajat ja näistä myöskin yhdistystoimijat jäävät liian eristyksiin suomalaisen vaikuttamistoiminnan valtavirrasta. Valitettavasti tällainen syrjäytyminen kertaantuu ja periytyy helposti ja myös yhdistysyhteistyössä pätee pitkälti sama periaate kuin vapaaehtoisten rekrytoinnissa: mukaan tulijat valikoituvat enimmäkseen niistä, joita mukaan pyydetään. Mikäli demokratiakehitystä aidosti halutaan vahvistaa vähemmistökieliryhmissä, ja mm. varmistaa, että mahdollisimman harvat olisivat valtavirran kanssa radikaalisti erimielisiä esimerkiksi ihmisoikeuksien ja demokraattisten oikeuksien perusteista, tulisi juuri valtavirrassa toimivien viranomaisten ja muiden toimijoiden aktiivisesti hakea täydennystä riveihinsä mm. yhteistyöverkostoja ja omia yhdenvertaisuuskäytäntöjään kehittämällä. Vahvistamalla pienten maahanmuuttajajärjestöjen toimintaedellytyksiä yhteiskunta saa aktiivisia vaikuttajia eri kulttuuritaustoista, mikä on paitsi tärkeää demokratian toteutumiselle, myös vahvistaa yhteiskunnan ongelmanratkaisukykyä ja "resilienssiä". Samalla parantuvat demokratialla saatavat tulokset ja vahvistuu se "puolustusargumentti", että demokratia on toistaiseksi puutteellisista hallintomalleista parhaaksi osoittautunut.

Tulevaisuuden kannalta on keskeistä varmistaa, että erityisesti maahanmuuttajalapset ja -nuoret saavat tarpeeksi heille saavutettava tietoa vapaaehtoistoiminnan hyödyistä. He eivät useinkaan saa tätä tietoa ja esimerkkejä vapaaehtoistoiminnasta kotona. Aika usein maahanmuuttajataustaiset vanhemmat jäävät vapaaehtoistoiminnan ulkopuolelle heikon suomen kielen taidon takia ja siksi, ettei heillä ole tietoa vapaaehtoistoiminnasta eikä sen roolista suomalaisessa yhteiskunnassa.

Ilman tukea maahanmuuttajajärjestöt eivät pysty kovin paljon vaikuttamaan ja heidän vahva potentiaalinsa edistää demokratian, yhdenvertaisuuden ja osallisuuden osaamista ei toteudu. Yhteiskunnan etu on, että myös pienille järjestöille tarjotaan sekä mahdollisuuksia saada avustuksia demokratiakasvatukseen, että tarvittava tuki toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa, sekä rahoituksen hakemisessa.

Kunnat ovat perinteisesti olleet pienten järjestöjen toiminnan keskeisin tukija niiden myös palvellessa yleensä tarkasti tietyn kunnan rajojen sisällä asuvaa väestöä, jonka ne myös hyvin tavoittavat. Helsingin ja myös muiden pk-seudun kaupunkien linjaukset sote-sektorin avustusten

aiempaa selkeämmästä jakamisesta kriteereillä, joissa korostuvat isoille ja perinteisille järjestöille ominaiset vahvuudet, herättää huolta pienempien kieliryhmien ja muiden marginalisoitujen ryhmien järjestökentän toimintaedellytyksistä jatkossa.

Pienten järjestöjen on kuitenkin mahdollisuus hyötyä myös jäsenyydestä erilaisissa liitoissa tai kattojärjestöissä, joista Suomen Venäjänkieliset on yksi esimerkki. Kattojärjestöjen kautta voidaan etenkin etäosallistumisen normalisoiduttua tarjota tasalaatuista ja yhdenvertaista demokratia- ja osallisuuskoulutusta venäjänkielisille (tai muiden liittojen kohdalla muille ryhmille) paikallisten pientenkin yhdistysten kautta asuinpaikasta riippumatta. Haluamme nostaa esiin, että vähemmistöjen demokratiatietouden ja osallisuuden edistäminen vaatii toisaalta perinteisten toimijoiden yhdenvertaisuussuunnittelun ja käytäntöjen määrätietoista kehittämistä, mutta myös kattojärjestöjen tukemista pienten jäsenjärjestöjensä ja niiden ruohonjuuritason osallistujien tavoittamiseksi.

Linjaus 7: Suomi tukee demokratiakehitystä kansainvälisesti

Toimenpide-ehdotusten teemat, joilla voidaan tukea kansainvälistä demokratiakehitystä

- ***Toimijoiden yhteydenpidon lisääminen kansallisella tasolla ja Suomen kansainvälisen demokratiatyön kehittäminen kokonaisuutena. Suomalaisen demokratia-, ihmisoikeus- ja oikeusvaltioalan asiantuntemuksen hyödyntäminen kansainvälisessä yhteistyössä.***
- ***Politiikassa aliedustettujen ryhmien poliittisen osallistumisen vahvistaminen tukemalla kansainvälisesti puolueita ja parlamentteja. Erilaisten tapojen kehittäminen tukemaan eri toimijoiden osallistumisoikeuksien toteutumista sekä mediavapautta.***
- ***Valtioneuvoston tutkimustoiminnan kehittäminen sekä seuranta kansainvälisen demokratiatyön vaikuttavuudesta ja kehittämistarpeista.***
- ***Suomen aktiivinen toiminta Euroopan Unionin Team Europe Democracy–aloitteessa ja hallitusten välisissä demokratiajärjestöissä. Suomen tuki Kansainväliselle demokratia- ja vaaliapuinstituutille (International Institute for Democracy and Electoral Assistance, International IDEA).***

-

Liukkonen Olga
Suomen Venäjänkielisten Keskusjärjestö ry